HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבי שמעון אומר כיון שנזרק עליו אחד מן הדמים הותר הנזיר לשתות ביין ולהיטמא למתים: **גמ'** ת"ר [1]ואחר ישתה הנזיר יין אחר המעשים כולן (א)דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים [א]אחר מעשה יחידי מאי טעמייהו דרבנן כתיב הכא ואחר ישתה הנזיר יין וכתיב התם [2]אחר התגלחו את נזרו מה התם אחר מעשה יחידי אף כאן אחר מעשה יחידי אימא עד דאיכא תרווייהו אי הכי גז"ש למה לי: (ג)אמר רב תנופה בנזיר מעכבת אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן תגלחת אמרי רבנן לא מעכבא [ב]תנופה מיבעיא אלא אליבא דרבי אליעזר פשיטא האמר ר"א אחר מעשים כולם מהו דתימא כיון דלענין כפרה שירי מצוה היא הכא נמי לא תעכב קמ"ל

ומי

גמ' אחר מעשים כולן. אחר קרבן ואחר תגלחת (א) [א]ותגלחת מעכבת דברי ר' אליעזר: **וחכ"א אחר מעשה יחידי.** אחר קרבן ואף על גב שעדיין לא גילח דתגלחת לא מעכבא: **מה התם אחר מעשה יחידי.** דלאחר גילוח עביד תנופה כדכתיב ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו: **ואימא עד דאיכא תרווייהו.** דמה התם אחר תגלחת כדכתיב אחר התגלחו אף כאן נמי אחר התגלחו: **אמר [ב]רב תנופה בנזיר מעכבת.** מלשתות יין וליטמא למתים: **כיון דלענין כפרה שירי מצוה היא.** וכדאמר מר (יומא ה.) לתנופה לכפר וכי תנופה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם כדכתיב(ג) כי הדם הוא בנפש יכפר אלא לומר לך שאם עשה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר גבי נזיר נמי לא [ג]מעכב קא משמע לן: ומי

אחר מעשה יחידי. אף אחד מן הדמים כדמשמע במתניתין וכדתני בפ' מי שאמר ושמע חבירו (לעיל כח.): **מה** התם אחר מעשה יחידי. שאותו אחר הכתוב[1] סמוך לתגלחת שהוא מעשה יחידי: **אימא** עד דאיכא תרווייהו. קרבנות ותגלחת והא[2] אחר (ד)תגלחתו דאמר אחר כל עבודות הקרבנות א"כ ג"ש דאחר אחר למה לי: **תנופה** בנזיר מעכבת. מלשתות יין: **השתא** תגלחת. שהיא בגוף הנזיר לא מעכבת תנופה שאין מעכבת בכל מקום מבעיא: **שירי** מצוה היא. כדאמר בפ"ק דזבחים (דף ו:) שאם עשה לתנופה שירי מצוה כלומר שלא עשאה הרי כאילו לא כיפר[3] שלא קיים מצוה מן המובחר וכיפר דאין מעכב':

[כל זה שייך לע"ב]

והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים בין שאין לו כפים. וקס"ד דה"פ כשם שאין לו כפיס ואינו בר תנופה דלא יניף כך בא להשוות יש לו כפיס שלא לעכב התנופה וקס"ד ע"כ[4] [א] הכי פירושו לאו רבנן היא דא"כ לשתוק מזאת תורת ותיפוק ליה מגזירה שוה דאחר אחר אלא [ר"א] היא ש"מ דבתנופה מודה: **ואלא** הא דתניא וזאת תורת הנזיר בין שיש לו שער ובין אין לו שער דלא[5] מעכב. ותפרש דכוון להשוות יש לו לאין לו לומר שתגלחת לא מעכב ולרבנן[6] מג"ש דאחר אחר נפקא ולר"א [ב] היא דאמר[7] תגלחת מעכבת וע"כ בא להשוות אין לו ליש לו לומר כשם שיש לו שער יעביר לו תער על [ראשו] וזהו[8] יעביר תער על [מורטו] וה"נ בא[9] להשוות אין לו ליש לו לומר שזקוק להניף על זרועו כשאין לו כפיס ואיידי דידע לברייתא דאיתא במורט בהדיא ניחא ליה לאיתויי: והתניא נזיר ממורט ב"ש אומרים א"צ להעביר תער וב"ה אומרים צריך להעביר תער. ה"ג מאי[10] אינו צריך לב"ש אין לו תקנה כלומר הממורט שהעביר תער על ראשו לא יועיל כלום ולר"א דאמר תגלחת מעכבת יאסר לעולם ביין ולרבנן דאמרי תגלחת למצוה ולא לעכב לא קיים המצוה הא לב"ה יש לו תקנה לממורט בהעברת תער לר"א יהא העברת תער במקום תגלחת להתירו ביין ולרבנן לקיים המצוה הרי [אי] אפשר [ג] לב"ש הא דאמר תורת נזיר בין יש לו שער בין שאין לו להשוות יש לו לאין לו בין לר"א בין לרבנן בין לב"ש בין לב"ה דאי לב"ש יש לו[11] שער יש לו תקנה ובאין לו אין לו תקנה ואי לב"ה לענין מה [בא] להשוות יש לו[12] [ד] ע"כ להא [ביש] לו שער בהדיא כתיב בהעברת[13] תער [ה] דאין[14] לו [נמי] צריך להעביר תער וב"ה היא ה"נ בא להביא[15] אין לו ולהזקיקו תנופה על זרועו וה"ה דיש[16] לו: והיינו דרבי פדת. הא דאמר רבינא דלב"ש אין לו תקנה דאמר[17] [ו] ב"ש [ור"א] אמרו דבר אחד: **אין** לו בהן יד ורגל. המצורע אין לו טהרה עולמית דבעינן קרא כדכתיב: על מקומו. מקום הבהן: **אי** אליבא דר"א פשיטא דאף[18] כי לא פירשו הש"ס אמת הוא כר"א[19] [ז]: מהו דתימא כיון לענין[20] כפרה שירי מצוה כו'. וכדתניא[21] ללישנא קמא: **[ומי] לא מעכבא.** פירוש לרבנן: והתניא זאת תורת הנזיר בין יש לו [כפיס] בין אין לו. ולהאי לישנא ס"ל דה"פ כשם שבאין לו כפיס דין הוא [שתעכב דכלל] שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת [ה"נ][22] תנופה מעכבת ואי[23] לר"א תיפוק ליה מאחר כל המעשים אלא לרבנן דאמרי[24] אחר מעשה יחידי אחד[25] מן הדמים קאמר אבל תנופה מעכבא דגלי[26] זאת תורת: ואלא הא דתניא בין יש לו[27] בין אין לו שער הכי נמי דמעכבא והתניא נזיר ממורט בית שמאי אומרים א"צ וכו' וב"ה אומרים צריך ואמר רבינא מאי צריך לב"ה דאין לו תקנה דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת הא לב"ש [יש] לו תקנה וס"ל להאי לישנא לב"ש[28] מקיש אין לו ליש לו וזאת[29] [תורת הנזיר] בין יש לו [ח] שער בין אין לו לב"ש[30] להשוות אין לו ליש לו שהממורט יעביר תער על ראשו והכי נמי בא להשוות אין לו ליש לו לומר שיש לו תקנה להניף על זרועו [ט] ויש לתמוה דלעולם[31] בא להשוות יש לו לאין לו [י] ולב"ה[32] אין לו [ליש לו להקשות][33] מברייתא דנזיר ממורט דבלאו הכי היה יכול להקשות דלרבנן תגלחת לא מעכבא לר"א[34] מאחר כל המעשים נפקא: **ופליגא** דרבי פדת. דאמר[35] רבינא דנזיר ממורט לב"ש יש לו תקנה פליגא דרבי[36] פדת דאמר ב"ש ור"א אומרים דבר אחד [ל"א] (תרגס)[37] [כ]ר' אבינא ותירוצא הוא והכי פירושו והתני' בין יש לו שיער כו' והתניא נזיר ממורט כו' וב"ה אומרים צריך וקס"ד צריך ויש לו תקנה ופי' הברייתא הכי כשם דבשיש לו שיער להעביר[38] או למצוה לרבנן או לעיכובא לר"א [ל] אין לו שיער צריך להעביר ויש לו תקנה בכך או למצוה או לעכב ה"נ אידך ברייתא כשם שיש לו כפיס מניף למצוה כך אין לו כפיס מניף בזרוע ודחי רבינא [מהכא] לא תוכיח דליכא עיכובא דודאי צריך ואין לו תקנה [מ] [יותר][39] לב"ה והכי קאמר כשם שאין לו שיער יש בה עיכובא[40] ול"ע דאם כן היינו כר"א תיפוק ליה מאחר כל המעשים ואם באנו לומר כי אינו חושש [לקושיא זו] אם כן גם [הא [נ] דבפרק הקומץ][41] י"ל דלכ"ע אתא וכר"א דקאמר[42] בפרק הקומץ רבה (מנחות יט.) כל מקום[43] שנאמרה תורה וחוקה לעכב[44] קס"ד תרתי בעינן והרי נזיר דכתיב תורת נזיר ואמר רב תנופה בנזיר מעכבת ומשני כיון דכתיב כן יעשה כמאן דכתיב חוקה דמי [ס] והך שמעתא לוקמי[45] לה כר"א משום דכתיב אחר אחר כל המעשים ותו הא דתנן (במנחות כז.) [ב' מינים שבנזיר] מעכבין זה את זה ומפרש בגמ' דכתיב כן יעשה וכי אין זה לרבנן דרבי אליעזר ויש [ע] משני דההיא כרבנן[46] דודאי מעכבין זה את זה אבל [מ"מ] אין מעכבין משמע[47] מיהו אכתי קשה מעכבין דהתם [ונראה] דסוגיא דהתם כלישנא בתרא והכי פירושו אמר רבא תנופה בנזיר מעכבת לכאורה נראה דהכי פירושו מעכבת לשתות יין ופריך אי אליבא דר"א פשיטא ואי אליבא דרבנן השתא תגלחת לא מעכבא [פ] כלומר[48] אף כי אין מעכבת הנזיר מלשתות היין לרבנן [צ] קשה[49] דתגלחת מ"מ מעכבת השלמים לרבנן וכדתניא במנחות שני מינין שבנזיר מעכבים זה את זה וההיא אף כרבנן והתניא [אף][50] זאת תורת בין יש לו כפים פירוש זאת תורת לעכב כדאמר בהקומץ רבה (שם ד' יט.) דתורה משמע לעכב או כדמשני התם [ק] (בסומכין אלל) יעשה[51] דנהי דאין מעכב מלשתות יין מ"מ מעכב השלמים ואיצטריך לעשות שלמים אחרים אלא[52] הא דתניא בין יש לו שיער בין אין לו ה"נ תרלה לומר [ר] [דלשון] תורה מעכבת התנן נזיר ממורט ב"ה אומרים צריך להעביר תער וס"ל השתא דצריך [ויש] לו תקנה אלמא לב"ה דממורט[53] לא מעכב [ש] מנליה כתוב מקמי[54] מלתיה דרב לעכב בקרבן כרבנן ומשום וכן יעשה כי ההיא דפרק הקומץ:

ונמלא

מסורת הש"ס

א) [לעיל יד: וש"נ], ב) מנחות יט., ג) [ויקרא יז], ד) צ"ל התגלחו,

תורה אור השלם

1. וְהֵנִיף אוֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ קֹדֶשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְאַחַר יִשְׁתֶּה הַנָּזִיר יָיִן: במדבר ו כ

2. וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזְּרֹעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל וְחַלַּת מַצָּה אַחַת מִן הַסַּל וּרְקִיק מַצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל כַּפֵּי הַנָּזִיר אַחַר הִתְגַּלְּחוֹ אֶת נִזְרוֹ: במדבר ו יט

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה והתניא וכו' וקס"ד ע"כ הכי פירושו. תיבות הכי פירושו נמחקו וצ"ב האי ברייתא: ב] ד"ה ואלא וכו' ולר"א הא אמר כצ"ל: ג] בא"ד הרי אי אפשר לב"ש. תיבת לב"ש נמחק וצ"ב לפרש כצ"ל: ד] בא"ד לענין מה בא להשוות יש לו ע"כ להא תיבות ע"כ להא נמחקו. וצ"ב לאין לו הא ע"כ א"מ: ה] בא"ד בהדיא כתיב בהעברת תער ובא להשוות כצ"ל. א"מ: ו] בא"ד דלב"ש אין לו תקנה דאמר ר' פדת ב"ש וכו' כצ"ל: ז] ד"ה אי וכו' אמת הוא כר"א. כאן הוא הס"ד ואח"כ מה"ד מהו דתימא: ח] ד"ה ומי וכו' בין יש לו שער. תיבת שער נמחק: ט] בא"ד לומר וכו' להניף על זרועו ויש תיבת ויש נמחק. וצ"ב ואין א"מ ויעו"ש פי' התוס' בזה: י] בא"ד להשוות יש לו לאין לו ולב"ה דלב"ה אין להקשות מברייתא כצ"ל: כ] ד"ה ופליגא וכו' ב"ש ור"א אומרים דבר אחד ל"א תרגס ר' אבינא. תיבות תרגס ר' אבינא נמחק. וצ"ב גרסינן א"ר אבינא. א"מ ויעוש"ה: ל] בא"ד או לעיכובא לר"א כך אין כו' כצ"ל: מ] בא"ד דודאי צריך וכו' יותר לב"ה. תיבת יותר והל' מן לב"ה נמחק וצ"ב אומר ב"ה: נ] בא"ד ואם באנו וכו' גם הא דבפ' הקומץ. תיבות דבפרק הקומץ נמחק וצ"ב דתנופה. א"מ ויעו"ש פירושו: ס] בא"ד כמאן דכתיב חוקה דמי והך שמעתא לוקמי. תיבות והך שמעתא לוקמי נמחקו. וצ"ב ובשמעתין מוקי. א"מ: ע] בא"ד וכי אין זה וכו' ויש משני. תיבת משני נמחק וצ"ב לייסב: פ] בא"ד ואי וכו' תגלחת לא מעכבא. נ"ב ר"ל קושית הש"ס ומי לא מעכבא. א"מ: צ] בא"ד אף כי וכו' מלשתות היין לרבנן קשה. תיבת קשה נמחק וצ"ב ק"ו א"מ: ק] בא"ד או כדמשני התם בסומכין אלל תיבות בסומכין אלל נמחקו נ"ב דסומך אכן א"מ: ר] בא"ד הכי נמי תרלה לומר דמשום תורת וכו' והתנן נזיר כצ"ל א"מ: ש] בא"ד אלמא לב"ה וכו' מנליה כתוב מקמי. תיבות מנליה כתוב מקמי נמחק וצ"ב ומשני צריך ואין לו תקנה א"כ להך לישנא בתרא מוקמי כצ"ל א"מ ויעו"ש היטב הפירוש:

עין משפט נר מצוה

קז א ב מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ה ועי"ש בכ"מ:

נוסחת הריב"ן

א] דתגלחת: ב] רבא: ג] תעכב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אחר וכו' דתגלחת מעכבת:

מוסף רש"י

תנופה בנזיר מעכבת. דכתיב ונתן על כפי הנזיר לעכב משום דכתיב תורת, ואע"ג דלא מעכבא בעלמא כדאמרינן בשמעתא קמייתא דמס' יומא (ה.) שאם עשאה לתנופה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר (מנחות יט.).

פי' הרא"ש

בפרשה [רש"א] כיון שנזרק עליו א' מן הדמים כדדרשי' בגמ' אחר מעשה יחידי: ונמצא פסול כגון שנשפך דמו או יוצא או טמא תגלחתו פסולה הואיל ונפסל הזבח שגילח עליו הו"ל כגלחוהו ליסטים וגלחוהו ליסטים אמרינן בגמ' לעיל פ"ק לר' אליעזר סותר ז' ולרבנן סותר ל' וזבחיו לא עלו לו דכיון דצריך לסתור עד שיגדל שערו והקרבת שאר הזבחים לא היה ראוי לתגלחת חשבינן להו כאילו הקריבם קודם זמנם תוך מלאת: גילח על החטאת. שלא לשמה משנה שאינה צריכה הוא דהיינו שגילח על הזבח ונמצא פסול דחטאת שלא לשמה פסולה אלא אגב דבעי למתני גילח על העולה ועל השלמים פלוגתא דר"ש ורבנן נקט נמי על החטאת על העולה ועל השלמים שלא לשמן וכו' תגלחתו פסולה דהואיל ולא עלו לשם חובת שלמי נזיר ועולת נזיר הו"ל כמגלח על העולה ושלמי נדבה ור' שמעון סבר דאם גלח על שלמי נדבה יצא: ואם גלח על שלשתן אחרי הקריבו שלשתן ונמצא א' מהם כשר והאחרים פסולים תגלחתו כשרה דברי הכל היא: אחר מעשה יחידי. אפילו אחר א' מן הדמים: מה התם אחר מעשה יחידי. דהיינו גילוח דכתיב בקרא: ואימא עד דאיכא תרווייהו קרבנות ותגלחת דהא אחר תגלחתו היינו אחר כל עבודת הקרבנות: א"כ ג"ש דאחר אחר למה לי (דהשתא בתגלחת שהיא בגוף הנזיר אמרי רבנן דלא מעכבה תנופה) וא"ת אצטריך ג"ש למעוטי תנופה. וי"ל דממילא ידענא דכיון דתנופה הויא שיורי מצוה לא מעכבה: השתא תגלחת שהיא בגוף הנזיר אמרי רבנן דלא מעכבה תנופה שאינה מעכבת בשום מקום מיבעיא: כיון דלענין כפרה שירי מצוה היא כדאיתא פ"ק דזבחים שאם עשאה לתנופה שירי מצוה פי' שלא עשאה כלל מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכפר פי' כאילו לא כפר שלא עשה מצוה מן המובחר וכפר שאינה

הגהות התוס'

1. צ"ל כתוב. 2. צ"ל דהא. 3. צ"ל כאילו לא כיפר וכיפר פירוש לא כיפר שלא קיים כו'. 4. צ"ל וקס"ד ע"כ דהך ברייתא. 5. צ"ל הכי נמי דלא. 6. צ"ל הא לרבנן. 7. צ"ל הא אמר. 8. תיבת וזה נמחק. וצ"ל כן באין לו. 9. צ"ל נימא דבא. 10. צ"ל ואמר רבינא מאי כו'. 11. צ"ל הא ביש לו. 12. צ"ל יש לו לאין לו הא ביש לו כו'. 13. צ"ל העברת. 14. תיבת דאין נמחק. וצ"ל אלא ע"כ אין לו הוא דבא להשוות ליש לו ולהודיענו דכי היכי דביש לו שיער כתיב בהדיא העברת תער כמו כן באין לו נמי כו'. 15. צ"ל נימא דבא להשוות אין לו ליש לו ולהזקיקו כו'. 16. צ"ל כמו ביש לו ותיבת וה"ה נמחק. 17. צ"ל היינו דר' פדת דאמר. 18. צ"ל נראה דאף. 19. צ"ל דאתיא כר"א. 20. צ"ל דלענין. 21. צ"ל וכדשני. 22. צ"ל ה"נ ביש לו. 23. תיבת ואי נמחק. וצ"ל וקס"ד דע"כ לאו כר' אליעזר אתיא דאי לר"א כו'. 24. צ"ל אלא לאו רבנן היא דאע"ג דאמרי כו'. 25. צ"ל הני מילי באחד. 26. צ"ל דגלי קרא. 27. צ"ל בין יש לו שיער. 28. תיבת לב"ש נמחק. וצ"ל טעמא דב"ש דמקיש. 29. צ"ל וברייתא דזאת. 30. צ"ל לב"ש אתי להשוות. 31. צ"ל דילמא לעולם. 32. צ"ל וכב"ה דאמרי. 33. תיבות ליש לו להקשות נמחק. וצ"ל תקנה. וי"ל דלרווחא דמילתא מייתי מברייתא כו'. 34. צ"ל ולר"א. 35. צ"ל הא דאמר. 36. צ"ל אדרבי. 37. תיבות ל"א תרגס נמחק. וצ"ל אית דגרסי אמר. 38. צ"ל צריך להעביר תער. 39. תיבת יותר נמחק. 40. צ"ל כך יש לו שער יש בו עיכובא. וצ"ע כו'. 41. תיבות הא דבפרק הקומץ נמחק. וצ"ל ההיא דיש לו כפיס יש לומר דלעכב אתא וכו'. 42. צ"ל ותו קשה דקאמר. 43. צ"ל אמר רב כל מקום. 44. צ"ל אינו אלא לעכב. 45. תיבות "והך שמעתא לוקמי" נמחק. וצ"ל ובשמעתין מוקמי. 46. צ"ל אתיא כרבנן. 47. תיבת משמע נמחק. וצ"ל מלשתות יין. 48. צ"ל תנופה מיבעי ופריך ומי לא מעכבא כלומר אף כו'. 49. תיבת קשה נמחק וצ"ל מק"ו. 50. תיבת אף נמחק. 51. צ"ל מדכתיב כן יעשה. 52. צ"ל ופריך אלא. 53. צ"ל ממורט. 54. תיבות "מנליה כתוב מקמי" נמחק. וצ"ל ומשני אמר ר' אבינא כו' צריך ואין לו תקנה. ומוקמי מילתיה דרב כו'.